

igualmente Grandó, *Misc. Fabra*, 295); *AlcM*, *mastullar*, incorrectament puix que el present és *mastólla*; amb *r* per repercussió de líquida, *mastrullar* (cf. exemples paral·lels del fenomen en *BDC* xxiv, 30n.): val. «mascar mal o con dificultat; mascullar», Escrig 1851, també recollit de lectures del Princ. per Vogel («*mastrullar*: geräuschvoll kauen; undeutlich sprechen») i Bulbena.

Li descobrim parentela occitana: bearn. *mastoulbà* «mâchonner, mâchonner les mots, bredouiller» (Lespy-R., Palay), llgd. *mastuliàs* «pignocher, mâcher mollement et sans appétit» (Sauvages), i també vindrà d'aquí (i sense relació amb ll. *masturbare* com suggeria el *TdF*), com indica Spitzer (*BhZRPb*. Lxviii, 328) el prov. rodanès i alpí *mastrouià*, *-troulbà* «manier, malproprement ou maladroitement, patrouiller, patiner», car l'avinyonès BRoyer (1678-1755) ho aplicava a una pruna.

Podem admetre, doncs, com a base un llatí vulgar *MASTŪCŪLARE, formació diminutiva, -ICULARE, amb -uculu reemplaçant -iculu (tal com *manuculu*, *ovucula*, *colucula* > *quenouille*, *Amnucula* > *Anoia* etc.). No fóra improbable suposar que el cast. *mascullar* (i *mascular*) 'mastollar, barbotejar' tingués el mateix origen, amb -c- secundària per influència de *mascar*. Notem que el nostre *mastollar* és un mot ben útil i que evita el castellanisme *mascullar* que s'han permès alguns. *Mastegar* s'usa també de vegades amb el sentit de 'pronunciar entre dents', i *AlcM*, § 6, en cita testimonis en Llull i en Ruyra (cf. *mastegar fesols*, cobla mall., *DAG.*, *AlcM*). *Mastulladís*. *Mastufejar* 'rosegar de mala manera' (Osona i Rip.: *AlcM*): per contaminació de *tufejar* o *mufar/mofa*, *mastufegeria*; *mastufim*.

CR.: *Mastegablens*. *Mastegacera*. *Mastegamoll*. *Mastegaparaules*. *Mastegaparenostres*. *Mastegaiatxes* 'rondinaire', 'mena d'ocell', pall., «se dice de la persona que come despacio» (Pol, V. d'Àneu, 21).

Masteguera, V. *màstec* (MASTEGAR) *Masteler*, V. *màstil Mastenaga*, V. *pastanaga Mastí*, V. *mans* (MA)

MASTIC, 'resina del llentiscle, pasta que la imita, usades per tapar forats etc', del gr. *μαστική* id. □ 1.ª doc.: *màstic*, 1271.

«--- indi de Golf, lo quintar 6 drs. --- quintar de *màstec*, e quintar de diagirgant, 6 drs., quintar d'argent-viu ---», Tarifa de Bna. de 1271 (*EntreDL* I, 155, § 4); en la Reva de Perpinyà, de 1284, «el *màstec* --- 3 drs.» (RLR IV, 374); Muntaner, parlant de Quíos: «l'illa del Xiu, que és molt graciosa illa, e lla s fa lo *màstec*, que en loc més del món no se'n fa» (§ 203, Casac. vi, 30.2) cf. Nicolau d'Olwer, *L'expansió Cat. en la Med. Or.*, 55.31. També González de Clavijo (S. xv) contava que «en esta tierra es el *almazaca*, de unos árboles que parecen lentiscos» relatant el seu pas per «Xio» (ed. Estrada, 25.11). Variant de la forma cast. ALMÁCIGA (DCEC) rebuda per conducte de l'àr. *maṣṣakā*, manllevat segurament del grec. La forma *màstec* seguia predominant fins al S. xix

(*màstec*, Lab. etc), i si s'ha preferit l'altre és per l'avantatge de distingir-se del nom de la *Chondrilla juncea*.

DERIV.: *Emmastigar*; *desemmastigar*.

Masticació, *masticar*, *masticatori*, V. *mastegar*

MASTIL, castellanisme per *arbre* d'embarcació: en castellà MÁSTIL (DCEC/DECH) és alteració de l'antic *maste* (per influència d'*árbol*), pres del germanisme *mast* del francès antic (avui *mât*). □ 1.ª doc.: *DT*o. 1647.

Mast es troba alguna vegada en català antic (Tarifa de Bna. de 1271, *EntreDL* I, 155s., § 58), però sempre hi fou poc usat; *màstil* en català és intolerable, com sigui que només *arbre* i *pal* són vius en aquest sentit, i *màstil* no, ni fa cap falta.

DERIV.: *Masteler*, del cast. *mastelero*, derivat de la variant antiquada *mástel*; *mastelerillo*.

MASTODONT, compost savi del gr. *μαστός* 'mugró', 'mamella' i *ὀδούς*, *-όντος* 'dent', per la figura de les dents fòssils que se n'han trobat. □ 1.ª doc.: *Atl*.

DERIV. de aquell mot grec: *Mastoide*. *Mastiitis*.

CR.: *Mastorràgia*.

Mastollar, V. *mastegar* + *Mastra*, V. *maça* *Mastrullar*, V. *mastegar* *Mastufejar*, *mastufim*, *mastulladís*, *mastullar*, V. *mastegar*

MASTURBAR, pres del ll. *masturbari* id. □ 1.^a doc.: c. 1900.

Per a l'etimologia itàlica del ll. *masturbare* < *ma(nu)* *sturbare (variant de *turbare*, cf. gr. *στυβάσαι*, al. *stören*) veg. Bücheler, *ALLG* I, 107., Per a una formació anàloga, a l'alta Itàlia, *mascarpio* 'masturbació' en Petroni, de MANU *SCARPERE > alt-italià *mascarpa* 'mató', veg. la meva nota de la *Festschrift* Jud 1943, i cf. Salvioni, *Fon. Città Milano*, 52; Thielmann, *ALLG* III, 54; Landgraf, ib. XII, 458; Pok., *VRom.* x, 224.

DERIV.: *Masturbació* [1868, *SLitCosta*]. *Masturbador*. +*Masturbatori*.

MASURCA, del polonès *mazurka* id., pròpiament 'mazuriana', pertanyent a Mazúria, regió de la Prússia Oriental. □ 1.ª doc.: c. 1900 (Vogel etc.).

Mat, V. *matar*

MATA, vell mot comú a les tres llengües romàniques de la Península, la llengua d'oc i el sard; d'origen incert: com que aquesta paraula reapareix en el Migjorn d'Itàlia, amb el sentit de 'ram, manat, feix', 'colla de gent o de bèsties', i en hispano-romànic també pot tenir el significat de 'conjunt d'arbres o arbustos', és probable que vingui del ll. tardà ΜΑΤΤΑ 'estora', des d'on 'clapa de plantes que cobreix certa extensió de terreny', és veritat, però que la procedència d'aqueix mot llatí, que es creu d'origen semític, no és